

Annona Nova XII.

A Kerényi Károly Szakkollégium évkönyve

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
Kerényi Károly Szakkollégium
Pécs, 2021

Szakmai lektorok:

Gózsy Zoltán, Kocsis László, Maczelka Csaba, Pilkhoffer Mónika,
Szabó Veronika, Tarnay László, Váradi Katalin, Vitári Zsolt Tamás,
Weiss János

A kiadvány a *Nemzeti Tehetség Program* támogatásával jött létre
NTP-SZKOLL – 20-0019

Kiadó: Kerényi Károly Szakkollégium
Felelős kiadó: András Csaba

Szerkesztő: Ónya Balázs

Olvasószerkesztők: Branczeiz Anna, Csabay István, Csapó
Gyöngyvér, Daradics Boglárka, Fenyő Dániel, Kovács István

ISSN: 2061-4926
© A szerzők, 2021
© A szerkesztők, 2021

Minden jog fenntartva.

Tartalomjegyzék

KOVÁCS ISTVÁN	
Előszó	7
BORDÁS BERTALAN	
Diáktüntetéők Budapesten és demonstrációk Londonban. A háborúpárti brit sajtónarratíva megjelenése a magyar sajtóban és közvéleményben az 1875–1878-as nagy keleti válság idején	13
CSABAY ISTVÁN	
Miért nem retributivista Cesare Beccaria?	35
DARADICS BOGLÁRKA	
Lukács György drámaelméleti fogalomrendszerének szociológiai aspektusai	61
HORVÁTH MIHÁLY	
Immodesty of the Caress	81
KARÁCSONYI KRISZTINA	
Elkülönülő tárgyjelölés egy magyarországi romani idiolektusban	101
LUKÁCS LAURA KLÁRA	
Tintin a plakátok földjén. Transztextuális kapcsolódások Exem plakátművészete és az Hergé-hagyomány között	113

ORSÓS GYÖRGY	
A náci diktatúra tankönyvi ábrázolásának metamorfózisa	127
RAPOSA VIVIEN KITTI	
A Turul Szövetség revíziós propagandája az Erzsébet Tudományegyetemen a két világháború között	141
Rezümék	163
A Kerényi Károly Szakkollégium tagjai a 2020/2021-es tanévben	171
A Kerényi Károly Szakkollégium mentorai a 2020/2021-es tanévben	172

Előszó

Annona Nova XII.

2021.

„[...] a tanulmánykötet a kerényisek utcaköve.”

(Szatmári Áron)

A Kerényi Károly Szakkollégium közel 30 éves története során – mások mellett – immár 12 évkönyvvel büszkélkedhet kiadványai között. Jóllehet az *Annona Nova* „évkönyvi” minősítése kissé félrevezető lehet, hiszen a kiadványban kevés sikerrel kereshetünk a szakkollégisták elmúlt évi közösségi és tudományos tevékenységéről szóló szövegeket. Ezzel szemben kizárólag a hallgatók (és újabban, kivételes esetekben bizonyos témákhoz kapcsolódó vendégszerzők) első tudományos szárnypróbálgatásainak lehetünk szemtanúi. Az *Annona* tehát annyiban értelmezhető évkönyvnek, amennyiben a tagok annuális kutatási eredményeinek fórumaként tekintünk reá, s mint ilyen, magas színvonalú, lektorált periodika, a szakkollégiumban folyó tudományosság kiváló fokmérője is.

Elfogadva Bozsoki Petra gondolatait az *Annona Nova XI.* Előszavából, a Szakkollégium testülete által – hosszas és külső szemek számára bizonyára szükségtelenül bonyolult procedura során – felkért előszóírók alkotásai maguk is autonóm értékkel bírnak.¹ Ezek után pedig minden előszóíró feladata, hogy megfogalmazza a Szakkollégium mibenlétét, valamint saját maga és a közösség kapcsolatát. Fontos azonban megjegyezni, hogy – részint egyetértve András

¹ Bozsoki Petra, „Előszó”, in *Annona Nova XI.*, 7–12 (Pécs: Kerényi Károly Szakkollégium, 2020), 7.

Csaba az *Annona Nova VIII.* hasábjain rögzített gondolataival² – az elmúlt kötetek szinte minden fontos dolgot elmondtak a Szakkollégiumról. Hogy András Csabának mégsem volt teljesen igaza, azt éppen a saját írása, illetve az elmúlt három kötetben megfogalmazott gondolatok demonstrálják. A Szakkollégium egykori hídvérői közül Szatmári Áron a szakkollégiumi mozgalom alapvetéseit fogalmazta meg,³ míg Pálffy Eszter a könyvsorozat körüli filozófiai dilemmára, valamint a Szakkollégium mottójának filológiai érdekességére hívta fel a figyelmet.⁴ Végül „közvetlen elődöm”, Bozsoki Petra a Szakkollégiumot megvalósult utópiaként ábrázolta, különösen a *bölcsész szakkollégiumiség* értékeit szemléltetve.⁵

A tisztelt olvasó türelmével vissza nem élve néhány gondolatot szeretném magam is laudálni a szakkollégiumi mozgalmat, s külön a Kerényi Károly Szakkollégiumot is. Hiszen mit is adnak számunkra ezek a mikroközösségek? Szinte bármely történelmi kort szemléljük, óhatatlanul találunk olyan kisebb-nagyobb közösségeket, amelyek valamilyen közös cél érdekében szerveződtek meg. Talán a legismertebb példaként a középkori céheket, vagy más – akár univerzális célokat megfogalmazó – vallásos társulatoakat említhetünk, leginkább magától értetődőek a szerzetesrendek. A közismert példák a történelemoktatás minden szintjén, sőt szinte minden ideológiai rendezőelv mentén hangsúlyos szerepet kapnak. Miért? Jóllehet a kérdés megnyugtató megválaszolása külön kutatást igényelne, a saját feltételezésem szerint a modern, demokratikus államszemlélet óhatatlanul történelmi előképeket keres. Mindezt a szakkollégiumi mozgalommal – a Szatmári Áron által felidézett – bibói gondolat, a „szabadság kis körei” köti össze. Mint

² ANDRÁS Csaba, „Előszó”, in *Annona Nova VIII.*, 7–9 (Pécs: Kerényi Károly Szakkollégium, 2017), 7.

³ SZATMÁRI Áron, „Előszó”, in *Annona Nova IX.*, 7–10 (Pécs: Kerényi Károly Szakkollégium, 2018), 7–10.

⁴ PÁLFY Eszter: „Előszó” in *Annona Nova X.*, 7–9 (Pécs: Kerényi Károly Szakkollégium, 2019) 7.

⁵ BOZSOKI, „Előszó”, 8–12.

minden történelmi előkép és példa, természetesen a fenti gondolat is sántít, ugyanakkor az elv közös: egy szűkebb embercsoport valamilyen közös cél érdekében összefog, önszerveződik, s a „szent cél” érdekében tevékenykedik. A szakkollégiumok esetében a közös cél nem is lehet más, mint a mozgalom három alappillére: *szakmaiság, közösség, társadalmi felelősségvállalás*, így, ebben a sorrendben. A szakmaiság egyfajta középpont, amely szolgálatába áll a közösség, s amelynek eredménye a társadalmi felelősségvállalás. Számomra a Kerényi Károly Szakkollégium egyszerre jelenti e három alappillér kivirágzását, hiszen a heti diszkussziók, a Szakkollégiumban tartott előadásomra kapott kritikák, mások előadására adott saját észrevételeim növelték a tudományos munka iránti érdeklődésemet. Mindezt természetesen egy olyan kollektíva tagjaként éltem át, amely barátaival a legszigorúbb, szeretettel a legkritikusabb, s amely a kollégiumi együttlakás szerény megvalósulása mellett is képes közösségként működni.⁶ A bázisdemokratikus közösség-szervezés, melynek során a frissen felvett tag ugyanannyi joggal bír, mint a szakkollégium „doyenjei”, felelősséget és felhatalmazást adnak a hallgatóknak ahhoz, hogy megtegyék első lépéseiket a felelős állampolgárrá válás rögzös útján.

A Kerényi Károly Szakkollégium pedig továbbra is a szakmaiság erődítményének tekinthető, hiszen az elmúlt esztendőben is számos területen képezték magukat a közösség tagjai, ennek során a diszkussziós estek, a meghívott oktatók és kutatók által tartott kurzusok és előadások, a kritikai alapozó, valamint egyéb önképző körök (pl. olvasókör) a COVID-19 kihívásai mellett sem maradhattak el. A Tagság mindazonáltal a hazai egyetemek első számú tudományos megmérettetésein, a Tudományos Diákköri Konferenciákon is észrevétették magukat, hiszen a kari fordulóban egy első, három második és két harmadik hellyel öregbítették az intézmény hírnevét. A 35. Országos Tudományos Diákköri Kon-

⁶ Ennek okai valószínűleg a Bozsoki Petra által megfogalmazott „szüntelen (ön)reflexióban” keresendők. Vö. BOZSOKI, „Előszó”, 9.

ferencián pedig két első, három második és egy harmadik helyet szereztek, emellett pedig két szekció különdíját zsebelték be, míg az Erdélyi Tudományos Diákköri Konferenciáján ugyancsak szereztek egy-egy első és második helyet.

A Szakkollégium eredményeinek méltatását követően arra vállalkozom, hogy a legújabb produktum tartalmába kalauzoljam az Olvasót. A tanulmányok sorát a szakkollégium mentortagja, Bordás Bertalan írása nyitja, amely az 1875–1878-as „nagy keleti válság” idejére koncentrál. Bordás tanulmányának sorai között a budapesti és londoni (diák)tüntetések járja körül, különösen a szigetországi háborúpárti sajtójának a magyar közvéleményre gyakorolt hatását elemzi. A Pécsi Tudományegyetem doktoranduszának munkája az események globális (vagy legalábbis a nagyhatalmak szintjén történő) bemutatására vállalkozik, emellett a sajtó és a közvélemény szerepét vizsgálja. A brit és a magyar sajtóviszonyok egymást követő összefoglalása után pedig az egyetemisták megmozdulásait rekonstruálja, valamint a fontosabb – külföldi forrásokkal dolgozó – magyar médiumokat elemzi a szerző.

A sort Csabay István filozófia mesterszakos szakkollégista folytatja. Tanulmányában Cesare Beccaria *A bűnökről és a büntetésekről* (1764) című műve alapján arra a – tanulmányíró által feltett – kérdésre keresi a választ, hogy „miért nem retributivista Cesare Beccaria”. Csabay mindenekelőtt a nevezett értekezés fő téziseit mutatja be, majd a Beccariát retributivista szerzőként meghatározó David B. Young értelmezésével száll szembe. Ehhez a szerző előbb a young-i Beccaria-értelmezést foglalja össze, illetve a kiváltatás és a halálbüntetés kérdéskörében fejt fel Young értelmezésének pontatlanságait.

Daradics Boglárka, a szakkollégium filozófia mesterszakos hallgatója a fiatal Lukács György dráma- és irodalomelméleti írásainak szociológiai aspektusait járja körül. A tanulmány kellő alappossággal veszi górcső alá az éppen ötven esztendeje elhunyt filozófus fogalmi apparátusát, különösen a lukácsi drámaelmélet központi fogalmaként funkcionáló *formát*. A tanulmány legnagyobb

érdemei közé sorolhatók a szövegben elhelyezett ábrák, amelyek szemléletesen mutatják be a formának és Lukács tágabban vett fogalmi apparátusának szerkezetét, hierarchiáját.

A soron következő írást Horváth Mihály szakkollégista jegyzi. Horváth jelen munkájában arra tesz kísérletet, hogy bemutassa, miért nem írható le pontosan Eros, az érzéki, erotikus és ellenálthatatlan szeretet a másik iránt Emmanuel Lévinas litván-francia filozófus etikájával. A tanulmányíró remekül szemlélteti mind Lévinas gondolatmenetét, mind pedig a filozófus munkásságának recepciójában feltűnő esetleges félreértelmzéseket. Horváth jelen írásával egy jól strukturált, átgondolt és alapos szöveggel járult hozzá jelen kötet színvonalához.

Karácsonyi Krisztina nyelvész doktoranda, a szakkollégium mentortagja a roma nyelv körüli kutatási eredményeinek újabb mozaikdarabját teszi közzé a kötetben. Karácsonyi a magyarországi romani egy lovári változatát még beszélő közösség tagjának introspekciója alapján mutatja be az elkülönülő tárgyjelölés visszaszorulását. A kutatás már csak azért is rendkívül időszerű, mert (bár a cigányság a legnagyobb honi kisebbség) amint a szerző fogalmaz: „a magyarországi romani nyelvnek máig nem készült a mai tudományos elvárásoknak megfelelő, falszifikálható leíró nyelvtana, ami további, több diszciplínát is érintő problémakörhöz vezet.” Ezt pedig csak tetézi, hogy a roma gyerekek iskolai keretek között alig vagy egyáltalán nem részesülnek megfelelő nyelvtani képzésben eredeti anyanyelvükről. Mi csak remélhetjük, hogy Karácsonyi munkája előfutára vagy alapja lehet egy jövődöbeli átfogó szakmunka megjelenésének.

Az almanach – egyúttal pedig a Szakkollégium – sokszínűségét mutatja, hogy a negyedik tudományterület, a képregénykutatás felől érkezik Lukács Laura Klára a kötet hatodik szerzője. Lukács írásában Exem (Emmanuel Excoffier) képregényplakátjait Hergé (Georges Remi) képregényművészetének relációjában értelmezi, jól szemléltetve a transztextuális kötődéseket. A témaválasztás nem csupán újszerűségével, hanem általános relevanciájával is kiténik,

hiszen a vizsgált képregényekkel jobban megérthetjük Svájc és a kortárs Európa jelenkori történelmét meghatározó eseményeket.

Nem kevésbé releváns Orsós György földrajz- és történelemtanár, szakkollégiumi tag témaválasztása, aki a náci diktatúra tankönyvi ábrázolásainak alakulástörténetét elemzi. Jóllehet a tanulmány csupán négy tankönyvet vizsgált, ezek azonban remekül illusztrálják a szocialista (1969, 1989) és a rendszerváltozást követő (1995, 2017) történelemoktatás közötti alapvető különbségeket. Az izgalomfaktort csak növeli, hogy Orsós módszertani kereteinek kikristályosításához Hayden White: *Metatörténelem: A 19. századi Európa történelmi képzelőereje* című tanulmányát veszi alapul.

A tanulmányok sorát Raposa Vivien Kitti írása zárja, amely a két világháború között Pécsen működő Erzsébet Tudományegyetem történetének unikális elemeit szemlélteti. A szerző a Turul Szövetség revíziós propagandájának pécsi szárait deríti fel, melynek során az olvasó képet alkothat a két világháború közti időszak revíziós politikájának általános vonásairól, valamint a pécsi intézményben azonosítható hatásairól. Mindezt Raposa a Turul Szövetség működésével, országos hálózatának megrajzolásával egészíti ki, bemutatva a szervezet szimbólumrendszerét, sajtórepresentációját is.

Jóllehet az Előszó itt véget ér, az *Annona Nova XII.* kötetének lényegi része még csak ezután következik, hiszen – amint ezt Szatmári Áron néhány kötetrel ezelőtt megfogalmazta – „a tanulmánykötet a kerényisek utcaköve”.⁷ Kérem a Kedves Olvasót, hogy a soron következő tanulmányokat kritikusan, ám barátsággal olvassa, ahogyan azt a szakkollégiumiség alappillérei (szakmaiság, közöség, társadalmi felelősségvállalás) is sugallják!

Pécs, 2021. augusztus 25.

Kovács István

---

⁷ SZATMÁRI, „Előszó”, 9.

A Kerényi Károly Szakkollégium tagjai a 2020/2021-es tanévben

Bacsa Eszter Ildikó
Barabás Bianka
Biró Botond
Bővíz Anna Bella
Csabay István
Csonka Otília
Daradics Boglárka
Fekete Róbert
Fenyő Dániel
Holpár Anna
Horváth Mihály
Kiss Anna
Kömüves Dániel
Lajó Odil
Lukács Laura Klára
Müller Tündér Éva
Ónya Balázs
Orsós György
Raposa Vivien Kitti
Rottler Lili
Vida Tamás
Vlasics Bálint

**A Kerényi Károly Szakkollégium mentorai
a 2020/2021-es tanévben**

Bordás Bertalan
Csapó Gyöngyvér
Flach Richárd
Karácsonyi Krisztina
Kiss Georgina
Radnai Dániel Szabolcs

**A Szakkollégium tanára
a 2020/2021-es tanévben**

András Csaba